

Anonymizovaná verzia

Preklad

C-865/19 – 1

Vec C-865/19

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

27. november 2019

Vnútroštátny súd:

Tribunal d'instance de Rennes

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

21. november 2019

Žalobkyňa:

Caisse de Crédit Mutuel Le Mans Pontlieue

Žalovaný:

OG

[OMISSIS]

ROZSUDOK z 21. novembra 2019

[OMISSIS]

MEDZI :

ŽALOBKYŇA :

CAISSE DE CREDIT MUTUEL LE MANS
PONTLIEUE [OMISSIS], LE MANS [OMISSIS]

A:

ŽALOVANÝ :

OG

[OMISSIS] ST GRÉGOIRE, [OMISSIS]

**OPIS SKUTKOVÉHO STAVU, KONANIE, TVRDENIA A DÔVODY
ÚČASTNÍKOV KONANIA**

Podľa notárskej zápisnice zo 7. augusta 2008 CAISSE DE CRÉDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE odsúhlasila v prospech OG a PF na účely nadobudnutia nehnuteľného majetku:

- pôžičku MODULIMMO vo výške 80 275 eur, splatnú v 300 mesačných splátkach so sadzbou 4,85 %,
- pôžičku so sadzbou 0 vo výške 13 200 eur, splatnú v 96 mesačných splátkach.

Pôžička so sadzbou 0 bola vrátená v júli 2016.

Z dôvodu nahromadenia nezaplatených súm CAISSE DE CRÉDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE v doporučenom liste s doručenkou z 26. apríla 2018 vyhlásila splatnosť celého dlhu a požiadala o zaplatenie sumy 78 080 EUR.

Príkaz na účely exekučného predaja im bol doručený 11. mája 2018 na preštudovanie.

V žalobe z 11. júna 2018, doručenej na tribunal d'instance de Rennes (Súd prvého stupňa v Rennes, Francúzsko) 13. júna 2018, CAISSE DE CRÉDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE navrhla vykonanie exekúcie zrážkami z príjmov OG s cieľom vymoženía pohľadávky vo výške 78 602,57 EUR.

Rovnaká žaloba bola podaná proti PF.

Vec prejednaná na pojednávaní 11. októbra 2018 bola odročená na pojednávanie 20. decembra 2018, aby mohol veriteľ doložiť prípadnú dvojročnú premlčaciu dobu, uplatniteľnú úrokovú sadzbu a požadovanú istinu.

Vec bola ďalej odročená na 28. februára 2019, aby mohol veriteľ predložiť svoje vysvetlenia k prípadnej chybe týkajúcej sa PMN uvedenej v zmluve o pôžičke a v ponuke pôžičky.

V oznámení z 24. decembra 2018 súd upozornil účastníkov konania, že pomerná PMN pri pôžičke vo výške 80 275 € s poplatkom vo výške 583 €, splatnej v 96 mesačných splátkach vo výške 384,90 €, nasledovaných 204 mesačnými splátkami vo výške 527,55 €, bez povinného poistenia vo výške 22,76 €/mesačne, vypočítaná v súlade s metódou aktualizácie stanovenou dekrétom č. 2002-98 z 10. júna 2002 a jeho prílohou, čo je metóda platná pre všetky úvery, bola 5,364511 %, po zaokrúhlení na tri desatinné miesta 5,365 %, a nie 5,363 %, ako bolo oznámené v ponuke pôžičky.

[OMISSIS] [vzorec pre výpočet sadzby]

Súd uviedol, že otázka, či v prípade, keď je PMN 5,364511 %, možno sadzbu 5,363 % oznámenú poskytovateľom pôžičky považovať za presnú, si bezpochyby zaslúži byť položená SDEÚ, keďže pravidlo pre zaokrúhľovanie PNM (teraz RPMN od 1. októbra 2016), patrí do pôsobnosti práva Spoločenstva.

[OMISSIS] [vnútroštátne konanie]

V písomných návrhoch [OMISSIS] CAISSE DE CREDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE, [OMISSIS] navrhuje, aby súd

- zamietol všetky žiadosti, námietky a návrhy OG a PF,
- rozhodol, že je prípustný a dôvodný jej návrh na vykonanie exekúcie zrážkami z odmeny OG a PF,
- rozhodol, že jej žaloba na zaplatenie nie je premlčaná,
- určil, že doložila exekučný titul,
- rozhodol, že nie je potrebné znížiť dohodnutú úrokovú sadzbu,
- nariadil zrážky z odmeny OG a PF na účely vymoženia jej pohľadávky 11. júna 2018 predbežne stanovenej na sumu 78 663,46 EUR,

[OMISSIS]

CAISSE DE CRÉDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE namieta voči návrhu na predloženie prejudiciálnej otázky podanému žalovanými. Domnieva sa totiž, že uplatniteľné pravidlo je jasné s prihliadnutím najmä na judikatúru cour de cassation (Kasačný súd), ktorý odmieta, aby sa dlžník odvolával na chybu

v RPMN v prípade, keď táto chyba nemá vplyv na číslicu na prvom desatinnom mieste.

Okrem toho sa domnieva, že právo OG a PF dovoľávať sa neplatnosti RPMN je premlčané na základe päťročnej premlčacej doby, keďže právny úkon bol v požadovanej forme urobený 7. augusta 2008.

Vo veci samej sa domnieva, že dlžníkom, ktorí nepreukazujú, že mali konkurenčnú ponuku pôžičky, nevznikla žiadna ujma.

Navyše tvrdí, že jej výpočty, založené na ročnej sadzbe vydelenej 12 s pravidlom štandardizovanej dĺžky mesiaca, úplne prípustným podľa právnej úpravy a judikatúry, sú bezchybné, takže spôsob výpočtu súdu, prevzatý žalovanými, nemožno uplatniť.

Domnieva sa tiež, že jej žaloba nie je premlčaná, že je dôvodná v celom rozsahu uplatnenej sumy a namieta voči žiadosti o poskytnutie dodatočnej lehoty.

Vo svojich písomných návrhoch, ktoré sa týkajú aj PF [OMISSIS], OG, [OMISSIS] navrhuje, aby súd:

pred rozhodnutím vo veci samej,

- položil Súdnemu dvoru Európskej únie prejudiciálnu otázku týkajúcu sa výkladu smernice 98/7/ES zo 16. februára 1998 vo francúzskom vnútroštátnom práve,

vo veci samej,

- určil neplatnosť ustanovenia o úrokoch dotknutej pôžičky,

- zamietol nárok CAISSE DE CRÉDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE na úroky a na poplatky a stanovil jej pohľadávku na sumu 33 179,98 EUR,

- subsidiárne, nahradil dohodnutú úrokovú sadzbu zákonnou úrokovou sadzbou a nariadil započítanie medzi istinou a dlhovanými úrokmi v zákonnej sadzbe a náhradu rozdielu medzi sumou už zaplatených úrokov v dohodnutej sadzbe a úrokmi v zákonnej sadzbe, ktoré sa musia uplatniť spätne,

- v každom prípade im priznal dlhšie lehoty a vyslovil, že nie sú povinní zaplatiť úroky z dlhovaných súm počas poskytnutej lehoty,

[OMISSIS]

Tvrdí, že päťročná premlčacia doba začala plynúť v deň, keď sa dozvedeli o skutočnosti, ktorá im umožňuje podanie žaloby, teda v deň, keď súd z úradnej povinnosti uplatnil tento dôvod. Dodáva, že údaj o RPMN v zmluve má podstatný význam, ako to pripomenul SDEÚ a spresňuje, že táto sadzba je v dôsledku svojej povahy skutočnosťou rozhodujúcou pre súhlas spotrebiteľa.

ODÔVODNENIE ROZHODNUTIA

O CHYBE TÝKAJÚCEJ SA RPMN

1. O premlčaní dôvodu

Podľa článku 122 občianskeho súdneho poriadku je námietkou neprípustnosti každý dôvod uplatnený s cieľom dosiahnuť vyslovenie neprípustnosti návrhu druhého účastníka konania bez preskúmania veci samej z dôvodu neexistencie práva podať žalobu ako je neexistencia postavenia účastníka konania, neexistencia právneho záujmu, premlčanie, prepadná lehota na podanie žaloby, prekážka rozhodnutej veci.

Keďže v prejednávanej veci bola zmluva o úvere podpísaná 7. augusta 2008, banka sa domnieva, že už nie je prípustné, aby dlžníci uplatňovali chybu v RPMN.

V prvom rade treba uviesť, že tento dôvod bol uplatnený súdom, ktorý nemožno v žiadnom prípade považovať za účastníka konania. Takéto premlčanie sa totiž môže vzťahovať iba na žalobu a na vzájomnú žalobu podanú v reakcii na túto žalobu. Premlčanie sa teda uplatňuje iba na účastníkov sporu a nie na súd. Keď súd z úradnej povinnosti uplatní právny dôvod, vyvíja iniciatívu, ktorá má zabezpečiť dodržiavanie zákona, a teda nekoná ako účastník konania a nepodáva žiadny návrh. Nemožno ho preto vyhlásiť za „neprípustný“.

Navyše, pokiaľ ide o začiatok plynutia premlčacej doby, súd nie je v rovnakom postavení ako dlžník, ktorý za predpokladu, že bol dostatočne informovaný o problémoch spotrebiteľského práva, mohol zistiť už od podpisu zmluvy nedodržanie ustanovení uplatniteľných v danej veci a ktorý sa teda dopustil nedbanlivosti, keď nechal márne uplynúť premlčaciu dobu. Sudca totiž zjavne nevie o zmluve až do okamihu konania, takže začiatok plynutia údajnej premlčacej doby možno stanoviť najskôr od okamihu zápisu návrhu do registra.

Okrem toho uplatnenie z úradnej povinnosti zákonodarca neobmedzil žiadnou lehotou. [OMISSIS] [historický prehľad právnej úpravy]

Napokon, so zreteľom na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie, nevyhnutnosť kompenzovať „nerovný stav medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom... iba aktívnym postupom nezávislým od samotných zmluvných strán zo strany vnútroštátneho súdu rozhodujúceho o týchto sporoch“ (SDEÚ 21. apríl 2016, vec C-377/14, Radlinger, body 66 a 67), musí viesť súd k tomu, že z úradnej povinnosti zohľadní vady, ktoré zistí, a to najmä najzávažnejšie (SDEÚ 16 nov. 2016, vec C-42/15, Home Crédit Slovakia, body 70 a 71) a jeho vnútroštátne právo mu nemôže zakázať, aby tak urobil po márnom uplynutí určitej lehoty (SDES 21 nov. 2002, vec C-473/00, Cofidis).

Významným príkladom spravodlivého procesu je príklad súdu, ktorý nahrádza slabé postavenie alebo nevedomosť účastníka konania vtedy, keď sa mu zdá, že je na to vhodná príležitosť.

Pokiaľ ide o samotných účastníkov konania, treba pripomenúť, že vzájomné návrhy a dôvody obrany sú rovnako uplatnené proti účastníkom konania. Tvrdenia dlžníka, ktorých cieľom je dosiahnuť iba zamietnutie návrhov podaných proti nemu, predstavujú jednoduchý hmotnoprávny dôvod obrany v zmysle článku 71 občianskeho súdneho poriadku, na ktorý premlčanie nemá vplyv.

Na dôvody zániku práva na úroky alebo neplatnosti RPMN sa vzťahuje právna úprava hmotnoprávnej obrany, pretože tvoria dôvod, ktorého cieľom je po preskúmaní veci samej dosiahnuť zamietnutie tvrdenia druhého účastníka konania ako nedôvodného a to aspoň čiastočne, bez uplatnenia vzájomného návrhu na zaplatenie prípadného preplatku.

Napokon nie je preukázané, že OG a PF, neinformovaní dlžníci, mohli osobne zistiť chyby vo výpočte RPMN ako sadzby stanovenej na určité obdobie, ktoré nevyplývajú z jednoduchého vynechania určitých poplatkov, ale z celkového pochybenia pri výpočte.

Voči žalovanému teda nemožno namietať žiadne premlčanie.

Uplatnená námietka neprípustnosti bude preto zamietnutá.

2. O prejudiciálnej otázke

Príloha II smernice 98/7/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 16. februára 1998, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 87/102/EHS o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov vzťahujúcich sa na spotrebiteľský úver, upravuje matematický vzorec, ktorý sa má používať pri výpočte RPMN, a vo svojej francúzskej verzii spresňuje [poznámka d]):

„Le résultat du calcul est exprimé avec une exactitude d'au moins une décimale. Lorsque le chiffre est arrondi à une décimale particulière, la règle suivante est d'application : si le chiffre de la décimale suivant cette décimale particulière est supérieur ou égal à 5, le chiffre de cette décimale particulière sera augmenté de 1 (Výsledok výpočtu bude vyjadrený s presnosťou aspoň na jedno desatinné miesto. Pri zaokrúhľovaní na konkrétny počet desatinných miest platí nasledovné pravidlo: Ak sa hodnota číslice na desatinnom mieste, nasledujúcou [nasledujúcim – neoficiálny preklad] za daným desatinným miestom, rovná alebo je väčšia ako 5, hodnota číslice na danom desatinnom mieste sa zväčší o jednu)“.

Toto pravidlo bolo prevzaté smernicou 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zrušení smernice Rady 87/102/EHS a neskôr smernicou 2014/17/EÚ zo 4. februára 2014 o zmluvách o úvere pre spotrebiteľov týkajúcich sa nehnuteľností, takto:

„Le résultat du calcul est exprimé avec une exactitude d'au moins une décimale. Si le chiffre de la décimale suivante est supérieur ou égal à 5, le chiffre de la précédente décimale exprimée sera augmenté de 1 (Výsledok výpočtu sa vyjadruje s presnosťou aspoň na jedno desatinné miesto. Ak sa hodnota číslice na nasledujúcom desatinnom mieste rovná alebo je väčšia ako 5, hodnota číslice na predchádzajúcom desatinnom mieste sa zvýši o jeden)“.

Vo vnútroštátnom práve je matematický vzorec vyplývajúci z právnej úpravy Spoločenstva prevzatý do prílohy článku R 314-3 ex-R 313-1 III spotrebiteľského zákonníka, a pravidlo zaokrúhľovania je pripomenuté v [písm.] d) tejto prílohy [*„Le résultat du calcul est exprimé avec une exactitude d'au moins une décimale. Lorsque le chiffre est arrondi à une décimale particulière, la règle suivante est d'application: si le chiffre de la décimale suivant cette décimale particulière est supérieur ou égal à 5, le chiffre de cette décimale particulière sera augmenté de 1. (Výsledok výpočtu bude vyjadrený s presnosťou aspoň na jedno desatinné miesto. Pri zaokrúhľovaní na konkrétny počet desatinných miest platí nasledovné pravidlo: Ak sa hodnota číslice na desatinnom mieste, nasledujúcim za daným desatinným miestom, rovná alebo je väčšia ako 5, hodnota číslice na danom desatinnom mieste sa zväčší o jednu)“*]. Až do 30. septembra 2016 sa pravidlo zaokrúhľovania pripomenuté vyššie uplatňovalo formálne iba na spotrebiteľské úvery, ale judikatúra ho rozšírila aj na hypotekárne úvery. Od 1. októbra 2016 dekrét 2016-884 z 29. júna 2016 toto rozšírenie na hypotekárne úvery formalizoval.

Je zjavné, že obe vety tvoriace poznámku d) vyššie sa dopĺňajú: prvá veta [*„Le résultat du calcul est exprimé avec une exactitude d'au moins une décimale“* (Výsledok výpočtu bude vyjadrený s presnosťou aspoň na jedno desatinné miesto)] vyžaduje uvedenie aspoň jedného desatinného miesta: výraz „décimale (desatinné miesto)“ totiž označuje každú z číslic umiestnených napravo od desatinnej čiarky, a nie vyčíslenú hodnotu; výraz „exactitude (s presnosťou)“ (ku ktorému nie je pripojené prídavné meno „matematickou“) je teda v tejto prvej vete synonymom slova „précision (presnosť)“.

Druhá veta [*„Lorsque le chiffre est arrondi à une décimale particulière, la règle suivante est d'application : si le chiffre de la décimale suivante est supérieur ou égal à 5, le chiffre de la première décimale sera augmenté de 1“* (Pri zaokrúhľovaní na konkrétny počet desatinných miest platí nasledovné pravidlo: Ak sa hodnota číslice na nasledujúcom desatinnom mieste rovná alebo je väčšia ako 5, hodnota číslice na prvom desatinnom mieste sa zvýši o jeden)] zase uvádza pravidlo zaokrúhľovania pre číslicu na poslednom uvádzanom desatinnom mieste (tou môže byť aj prvá číslica, pokiaľ poskytovateľ pôžičky uvádza iba jednu): číslica na tomto desatinnom mieste musí byť upravená v závislosti od hodnoty číslice na nasledujúcom desatinnom mieste.

Toto je výklad väčšiny autorov a tiež Komisie v Bruseli, ktorá je autorom textu [OMISSIS]. [odkaz na právnu náuku]

Cour de cassation (Kasačný súd) sa prikláňa k odlišnému výkladu. Domnieva sa, že v prvej vete článku [„*Le résultat du calcul est exprimé avec une exactitude d'au moins une décimale*“ (Výsledok výpočtu bude vyjadrený s presnosťou aspoň na jedno desatinné miesto)], výraz „exactitude (s presnosťou)“ označuje matematickú presnosť výsledku (a nie počet desatinných miest), a že uvádzaným desatinným miestom sa rozumie číselná hodnota prvého, teda 0,1. Domnieva sa teda, že sadzba uvedená v zmluve o úvere je naďalej presná, ak rozdiel medzi ňou a skutočnou sadzbou je „nižší ako jedna desatina stanovená článkom R 313-J (teraz R 314-3) spotrebiteľského zákonníka“ (Civ. 1° 26. november 2014, č. 13-23033 - Civ. 1°, 9. apríl 2015, č. 14-14216). Súd teda jednoducho ignoruje druhú vetu poznámky d), pričom v prvej vete si zamieňa presnosť s matematickou presnosťou. Takýto výklad však môže mať za následok skreslenia hospodárskej súťaže najmä v oblasti hypotekárneho úveru: príklad možno nájsť v už citovanom rozsudku z 9. apríla 2015 č. 14-14216; je totiž lákavejšie oznámiť sadzbu 5,79 % (alebo dokonca 5,75 %, pretože táto sa stále zaokrúhľuje na 5,8 %) ako skutočnú sadzbu 5,837 alebo 5,84 %, hoci poplatky a mesačné splátky sú v skutočnosti rovnaké. Pri pôžičke 500 000 eur na 30 rokov sa bude výber záujemcu o pôžičku prirodzene orientovať skôr na inštitúciu uvádzajúcu (zniženú) PMN 5,75 % ako na inštitúciu uvádzajúcu (pravdivú) PMN 5,84 %, z dôvodu očakávania nezanedbateľnej úspory (táto by bola v tomto prípade 8 103,07 eura počas trvania pôžičky).

V prejednávanej veci je PNM uvedená v úverovej ponuke 5,363 %, zatiaľ čo skutočná sadzba je 5,364511 %; keďže rozdiel medzi týmito dvomi sadzbami je nižší ako 0,1, viedol by výklad poznámky d), ktorý zohľadňuje Cour de cassation (Kasačný súd), k potvrdeniu platnosti uvádzanej sadzby 5,363 %, hoci číslica na poslednom uvádzanom desatinnom mieste je nesprávna. Pri pôžičke 80 275 eur na 300 mesiacov sa však výber záujemcu o pôžičku bude prirodzene orientovať skôr na inštitúciu uvádzajúcu PNM 5,363 % ako na inštitúciu uvádzajúcu PMN 5,365 % z dôvodu očakávanej úspory bez ohľadu na jej výšku.

Vzhľadom na praktický význam, ktorý má výklad pravidla zaokrúhľovania stanoveného v poznámke d) a keďže ide o text práva Spoločenstva, ktorý sa uplatňuje na všetky spotrebiteľské úvery, úvery na hnutelný majetok a hypotekárne úvery, prináleží SDEÚ, aby rozhodol, ako treba vykladať toto pravidlo.

Cour de cassation (Kasačný súd) však odmieta akúkoľvek konzultáciu s SDEÚ [OMISSIS] [OMISSIS]. [odkaz na judikatúru]

V roku 2017 v dvoch podobných veciach tribunal d'instance de Limoges (Súd prvého stupňa v Limoges, Francúzsko) dvakrát položil SDEÚ otázku týkajúcu sa pravidla zaokrúhľovania [OMISSIS], ale vždy, keď bola položená prejudiciálna otázka, poskytovatelia pôžičky vzali späť žalobu a dali prednosť strate významných súm [OMISSIS] pred rozhodnutím SDEÚ.

V dôsledku toho je potrebná nová prejudiciálna otázka.

Z TÝCHTO DÔVODOV.

Tribunal d'instance (súd prvého stupňa) rozhodujúci rozsudkom pred rozhodnutím vo veci samej,

- **ZAMIETA** námietku neprípustnosti,

- **PREDKLADÁ** Súdnemu dvoru Európskej únie túto prejudiciálnu otázku:

V prípade, ak je ročná percentuálna miera nákladov spotrebiteľského úveru 5,364511 %, umožňuje pravidlo vyplývajúce zo smerníc 98/7/ES zo 16. februára 1998, 2008/48/ES z 23. apríla 2008 a 2014/17/EÚ zo 4. februára, podľa ktorého v jeho francúzskej verzii „Le résultat du calcul est exprimé avec une exactitude d'au moins une décimale. Si le chiffre de la décimale suivante est supérieur ou égal à 5, le chiffre de la première décimale sera augmenté de 1 (Výsledok výpočtu bude vyjadrený s presnosťou aspoň na jedno desatinné miesto. Ak sa hodnota číslice na nasledujúcom desatinnom mieste rovná alebo je väčšia ako 5, hodnota číslice na prvom desatinnom mieste sa zvýši o jeden)“ považovať za presnú udávanú ročnú percentuálnu mieru nákladov vo výške 5,363 %?

[OMISSIS]

PRACOVNÝ DOKUMENT